

**DVA SU JAHAČA
PRILAZILA**

MIK VOL

**ŽIVOT I SMRT
DŽIMIJA
HENDRIKSA**

Preveo
Dejan Cukić

— Laguna —

Naslov originala

Mick Wall

TWO RIDERS WERE APPROACHING

The Life and Death of Jimmy Hendricks

Copyright © Wallwrite Ltd. 2019

First published by Trapeze, an imprint of The Orion
Publishing Group, London.

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

**DVA SU JAHÁČA
PRILAZILA**

SADRŽAJ

1. Dva jahača	9
2. Lusil i Al	15
3. Čaz i Ket	20
4. Mali Frenk	27
5. Džimi i Moris	35
6. Noel i Mič	45
7. Al i Lusil	57
8. <i>Jimmy Hendricks</i>	65
9. Ket i Džimi	73
10. Majk A'Gogo	95
11. Linda i Kit	106
12. Čaz i Džimi	121
13. Džimi i Bili	129
14. Majk i London	144
15. Džimi i Brajan	154
16. Majmunski zvuci	167
17. Bela munja	181

18. Džimi i MLK	189
19. Robert i Džimi	198
20. Džimi i planina	206
21. Edi i Džimi	224
22. Majls i Beti	242
23. Majk i momci	251
24. Odlazak u Toronto	261
25. Električna porodica	275
26. Džimi i momci	298
27. Džimijevo naredno putovanje	309
 Epilog	 328
Beleške i izvori	331
<i>O autoru</i>	335

POGLAVLJE JEDAN

Dva jahača

Reče šaljivdžija lopovu...*

Džimi se davi u jeftinom crvenom vinu. Crveno mu je u kosi, u plućima, u očima... Džimi je ispran vinom. Džimi je zbrisan.

„Gotov je.“

„Jesi l' siguran? Budi jebeno siguran.“

„Nema frke, jebeno je gotov.“

Muškarci... CIA, MI6, bivši, sadašnji, honorarni, london-ski krimosi, njujorška mafija, najamnici iz Njukasla, uterivači dugova, engleskog naglaska, američkog naglaska, vrlo zajebani likovi. Dvojica jahača odmakla su se od kreveta i sranja koje su na njemu napravili. Crveno vino i hladna krv, zapetljana znojava posteljina i vrtoglavica. Izbljuvan. Ispovraćan. Ustran. Iskušavanje veštičarenja veštica.

„Kada se vraća plavuša?“

„Nije važno.“

* Naslov knjige, poglavlja i uvodne reči delovi su Dilanove pesme „*All Along The Watchtower*“, koju je Hendriks nezaboravno obradio. (Prim. prev.)

„Šta ćemo s njom?“

„Ništa. Ona zna šta treba da uradi.“

Džimi je uspavan. Džimi je precrtan. Prošlost više nije tek na korak iza.

Ranije...

Izlazak u društvo. Druženje sa Otmenim Filipom, gotivnim sinom lorda Harvija. Neka ženska sa biserima i naglaskom engleskih bogatuna, a i ostale su takve: cigarete s tragovima karmina, kratke suknje, providne gaćice. Džimi se smeška, naduvan, kreće se polako, dobro je raspoložen. „Mala, znaš da mi se ti posebno sviđaš.“

Džimi se zabavlja. Iz zezanja štipne za dupe poklonike u zvoncarama koji mu prilaze. Baci pet! Nema ih mnogo. Tek sam se vratio, znaš, u gradu sam na nekoliko dana, da se nađem sa nekim dooobrim prijateljima. Smiren spolja, grozničav iznutra. Džimi se raspada. Traži mesto da se skloni.

„Jesi l' gledao pajtonovce pre neko veče, čoveče? Toliko su smešni! Ministarstvo bezveznog hoda.“ Džimi poskakuje u sopstvenoj varijanti. „Oh, čoveče, toliko su smešni! Duvali smo taj 'crveni libanac'. Oh, čoveče, umalo da *umrem!*“

Svi: HA-HA-HA-HA-HA!

Naduvani hipi tipovi sapliću se o sopstvene noge izvođeći blesave korake u stilu Džona Kliza. Džimi se presavija od smeha dok iz njega izbija dim. Danhil mu je u ruci, džoint mu je u ruci, čaša mu je u ruci. Fina gajba. Ležanje na jastučićima u arapskom stilu, a na tavanici su svi prstenovi Saturna i naslagani zlatom protkani ćilimi. Na gramofonu je Smoki Robinson... „*ne dozvoli da ti moj zadovoljni izraz stvori pogrešan utisak*“... Džimi je jedina crna faca i jedini u sobi koji zaista kapira pesmu. Džimiju je i to gotivno. Džimiju je udobno u ovom društvu. Moderni londonski beli klinici, ušuškani u tatine pare i

veze sa visokom klasom, otkidaju na čudnog crnju trubadura. Počasni belac, bez obaveza.

Onda plavuša počinje da gnjavi Džimija, spuštara, kmeči da hoće da ide. Ona ima jak nemački naglasak, blede lice i crnilo oko očiju u obliku železničke pruge. Džimi je otrese, ali riba je van sebe, istrčava napolje, a vrata se zalupe za njom.

Džimi krene za njom, uznemiren. „Jebena svinjo!“, dere se ona na njega. I Džimi se dere, čoveče, preti da će je prebiti. Otmeni Fil je istrčao napolje i preklinje ih da prekinu, zabrinut da bi neko mogao pozvati kerove. Ali Džimiju su oči krvave. Ta plavuša Monika je kriva. Ta riba je napaljena, čoveče. Posle pola sata sranja on se predaje, izvinjava se svima i odlazi, zajedno sa Monikom, tražeći taksi.

Povratak u *Samarkand*, Monikin stančić, suviše mali da bi se Džimi smestio. Monika predlaže da se okupaju pa da nešto pojedju. Džimi hoće da se posluži telefonom. Kaže joj da Pit Kameron želi da ga vidi u svom stanu. Pit je pomogao pokretanje kompanije *Trek rekords*. Džimi voli da s njim razgovara o svojim problemima. To su poslovne priče. Ozbiljna sranja. Kapiraš?

Džimi ubedljivo objašnjava: Pit ga zove na večeru, vrlo privatnu. Monika može da odveze Džimija, da ga odbaci, ali Monika ne može da uđe s njim. To nije ta vrsta društva. Kapiraš, zar ne, mala?

Monika se slaže. Razume sve, kaže ona. Oko ponoći ona je odbacila Džimija. Džimi je ozbiljno odahnuo odvojivši se od nje. Ta nemačka smaračica, čoveče, proketo je preterala! Džimiju treba vazduha. Pored toga, kod Pita je Devon Vilson („*Dolly Dagger*“), ta izveštačena džanki glumica. Stela Daglas i Endži Bardon su takođe tu. Te ribe znaju Džimija. Znaju njegov fazon. Nemoj previše da pritiskaš. *Kapiraš?*

Raspoloženje je prijatno. Džimiju je drago što vidi Devon. On se žalio i gundao kada mu je dolazila čak iz Njujorka. „Za ima boga, Devon, skini mi se s kičme!“

Ali to je bilo dok je još uvek bio s Kristen. Sada je Kristen otišla, privalila mu se zajebana Švabica, a obe tvrde da će se udati za Džimija. Pretvaraju se da ne prepoznaju kada se Džimi samo zeza, samo brblja ljubavne fraze, čoveče, zar ne vidite?

Sada i ovde, uživo, Džimiju se ponovo dopada Devon, koja pije krv sa nazubljenog noža.* Samo, sada se Devon pravi ravnodušna. Još uvek je na „Džeger tripu“, svesna da to Džimiju pomera pamet.

Međutim, tu je i Stela, žena Alana Daglasa. Alan je Džimijev novi najbolji prijatelj. On će mu pomoći da ispliva iz mora govana u kojima se nalazi, prema obećanoj zemlji osmeha od milion dolara i drugih lažnih prijatelja.

Džimi veruje Alanu. Džimi inače nikome ne veruje. Zato veruje i njegovoj ženi. Stela, sa svojom ukrasnom tačkom na čelu u indijskom stilu, višebojnim brojanicama i pametnim, otvorenim licem. Stela nije tek još jedna rokenrol riba koja se kači za muzičare. Sa Stelom možeš da pričaš. Ona poznaje stvari. Nema seks tripova. Samo ljubav, lj-u-b-a-v.

Isto važi i za Endži Bardon, Erikovu ženu. Jedina razlika je što je Endži navučena na „hors“. Endži i Devon. Veštice na belom konju. Endži je bila sa Džimijem ranije, mnogo puta. Kao i Devon, samo što se Devon činila kao neko koga treba zadržati. Endži je bila prolazna, ponavljanje dok ne izbledi. Ali sada ta riba i ne sluša, osim ako žvaka nije o slatkome smeđem šećeru.

Vreme je za rokanje u venu. Naredna stanica: nigde.**

Džimi zaobilazi Endži, usredsređuje se na Devon, na brzinu procaskavši sa Stelom. Na stolu je kineska hrana. On proguta dva amfetaminska „crna bombardera“ i smota još jedan džoint. Nije mu do piletine i pirinča.

* Aluzija na pesmu „*Dolly Dagger*“ posvećenu Džimijevoj bivšoj devojci Devon i njenoj avanturi sa Mikom Džegerom. (Prim. prev.)

** Izvorno je ovo igra reči: engl. *mainline* – glavna linije železnice, ali u slengu znači injekciju heroina. (Prim. prev.)

Onda interfon počinje da zuji... Džimi se trgne: „Oh, čoveče, molim te, moraš da kažeš toj ribi. Čoveče, znaš, neka me ostavi na miru...“

Stela preuzima stvari u svoje ruke, uzme interfon i kaže zapostavljenoj plavuši: „Dodi kasnije.“

„Ali ja sam Džimijeva ferenica. Rasumela, *ja?*“

Za nju nema ni čaja ni saosećaja. „Idi kući.“

„*Najn*. Ne. Ti moraš rasumela...“

Stela prekida vezu.

Monika je ostavljena da sama stoji napolju. Monika plače. Monika se izbezumljuje.

Deset minuta kasnije ponovo zvrči interfon. *Sranje*... Džimi je sada izgubio živce. Ljutita Stela ponovo je sa slušalicom i kaže ribi: „Ne, čoveče.“

Monika plače, urla, zvuk se prekida. Džimi se izvinjava svima u prostoriji. Neprijatno mu je. Džimi je ponovo na ulici, dosta mu je svega.

Vožnja taksijem nazad do *Samarkanda*. Džimi je odsutan, zamišljen... jebena riba koja pravi ružne scene, čoveče. Monika ćuti i pali cigaretu. London klizi pored njih, pred zoru. Oči požutele od duvana vrebaju, ispred zgrade, iz jaguara u leru, čekaju njihov povratak.

Majk gasi cigaru i otvara vrata automobila. Ostali ga prate. Krupni momci. Kao statisti iz filma „Uhvati Kartera“. Uvozni mafijaši. Smeju se i šale, pod naredbama lopova.

Uleću pravo iza nesrećnog para, dok ovi otvaraju vrata, udar pravo na pičku pre nego što shvati šta ga je snašlo. Koleno u muda. On pada boreći se da uhvati vazduh. Plavoj drolji kažu: „Odjebi dok porazgovaramo sa tvojim dečkom.“

Pogled ka njoj. *Od-jebi odmah!*

„Ide po sigarete, Džimi, Okej? Iz garaža, donese sigarete...“

Momci se smeškaju. Izguraju je kroz vrata.

„Hej, Majk, šta se dodavola dešava, znaš?“

Majk ćuti, misli mu lutaju. Džimi preklinje. „Majk, daj, čoveče...”

Momci skaču na njega. Zabijaju mu glavu na jastuk. Zamahuju dva snažna udarca u stomak. Džimi je na sve četiri, bori se za dah, urla, grca... Džimi je sada preplašen, zaista boli, čoveče...

Još dva udarca. Smotaju ga unazad, cimajući mu glavu za tu frćkavu kosu. Dvojica ga drže, treći spušta kesu iz samoposluge, vadi prve dve flaše, ugura pampur palcem. Snažan tip. Vino mu prska po ruci. On ga obriše o crnčuginu košulju. Onda mu na silu ugura flašu u usta. Glu-glu-glu-glu....

„Dečko je žedan“, kaže jedan tip. Ostali se cerekaju. „Dobro je što smo poneli još“, kaže jedan. Momci se cerekaju.

Palcem pampur unutra. Obriše ruku. Ugura flašu u usta.

Vino je rasuto unaokolo. Džimiju su oči iskolačene, šake grabe u grću, nije u stanju da diše, vino mu curi iz nosa, po kosi, po krevetu, po rukama koje ga drže.

Palcem pampur unutra. Obriše ruku. Ugura flašu u usta.

Po njegovim grudima i rukama, po ustima i očima. Ovo je stvarnost. Nemoguće. Ovo sranje se *zaista dešava*. Nema šanse. Momci se cerekaju.

Onda se ekran gasi... mala bela tačka... brzo, a onda sporije... sporije... skuplja se u...

Ništa. Duboko, crno, teško...

Ništa.

POGLAVLJE DVA

Lusil i Al

Te noći kada je rođen, mesec je bio u senci, u opadanju, klizeći od Raka ka Lavu, od stomaka ka srcu, od služi prema krvi.

Mama je bila slatka kao šećer, tek napunila sedamnaest godina. Tata je bio sav sluđen, u vojnom zatvoru.

Lusil Džeter se osam meseci ranije udala za dvadesettrogodišnjeg redova američke kopnene vojske Džejmsa Alena Rosa Hendriksa. Tri dana kasnije Ala su poslali u kasarnu Fort Raker u Alabami. Kada se beba rodila, Alu su odbili odlazak na odsustvo i zatvorili ga. Komandant kasarne rekao je da je to za njegovo dobro, svestan da bi dečko verovatno pobegao ako nije u zatvoru. Al je popizdeo. Svi belci, novopečeni očevi, dobijali su odsustvo.

Kao i kod svih Amerikanaca, krvne veze bile su isprepletane, rastrzane i dosledno zanemarivane. Afrički robovi, beli robovlasnici, indijanska plemena... duga proizvodna linija silovanja, ubistava, rasne mržnje, verske izopačenosti, uništenih očekivanja i neprimetnog probijanja jake poljske trave kroz pukotine u vekovima učvršćivanim kamenim stenama.

Sa Lusiline strane, bili su to deda beli robovlasnik i baka crna robinja. Kapetan i konkubina. Čudni parovi spojeni na krajnjem Jugu SAD devetnaestog veka. Rodio se 1875. dečak Preston Džeter, pravi melez. Pobegao je iz Virdžinije pošto je

prisustvovao jednom linčovanju. Uputio se na severozapad, gde su mu rekli da je mnogo lakše za crnce.

Ma jeste baš.

Rudario je u Rozlinu, u državi Vašington, zatim u Njukaslu, išao je gde god bi mladi crnac mogao zaraditi dolar. U svojim četrdesetim godinama, u vreme kada je stigao u Sijetl (sada je barem radio iznad zemlje, po baštama, na dnevnom svetlu), Preston je upoznao Lusilinu majku Klaris Loson. Poreklom iz konfederativnog, rasno podeljenog Arkanzasa, Klaris je bila iz plemena Čiroki, sateranog u torove po Zakonu o preseljenju Indijanaca iz 1830. Robovi su im pružali utočišta, stvarali su se mešoviti brakovi u siromaštvu... Klaris je bila devetnaest godina mlađa od Prestona i već trudna posle silovanja na pamučnim poljima delte Misisipija u Luizijani.

Kada su Klarisine starije sestre ponudile Prestonu miraz da bi se oženio njom, on im je rekao da seru i zbrisao. Klaris je rodila dete, dala ga na usvajanje i skoro umrla od tuge. Sestre su se ponovo obratile Prestonu, podigle ponudu, i ovoga puta on je izgovorio sudbonosno „da“. Venčali su se 1915. i ostali u braku sve dok matori nije umro trideset godina kasnije. Nikada nisu bili srećni, ali ko je uopšte srećan?

Živeli su u Centralnoj oblasti Sijetla. To je šest kvadratnih kilometara ulica crnog geta i dom za crnje, žutaće, crvenokošce, Švabe, Žabare, Ješe, ludake... sve neželjene, zgažene i ponižene. Dajte im sopstvene novine, škole, izloge, kafane i birtije. *Dajte im sve što traže, samo ih nemojte dovođiti u susedstvo dobrih bogobojažljivih belih ljudi kao što smo mi.*

Ulica Džekson bila je glavno poprište zbivanja, glavna trasa ka dobrom noćnom provodu. Dnevni sati provodili su se uglavnom u čišćenju za bogatašima što su živeli daleko od Oblasti.

Preston i Klaris su imali osmoro dece, od kojih je šestoro uspeo da preživi detinjstvo. Lusil je bila beba. Preston je već bio star, s preko pedeset godina, a Klaris su otkrili tumor. Preživela je, ali je provela dosta u bolnici. Lusil su podizale njene sestre. Kada su okolnosti postale previše teške, sve su upućene

u hraniteljski dom dobroćudne nemačke porodice na farmi u Grinleju, belaćkom kraju, gde su ih komšije, lake na obaraču, smatrale za prljave cigančice.

Lusil je bila svetlije puti i lepuškasta, lutkica boje kafe za kojom su se okretale glave dok je čarlijala ulicom. Lusil je bila tako svetla i fina da je lako mogla preći na drugu stranu. Ipak, ona to nikada nije uradila. Vratila se da živi u Centralnoj oblasti, a kao tinejdžerka volela je da igra. Tek što je napunila šesnaest godina, još uvek u nižim razredima srednje škole, otišla je sa školskim drugaricama u *Vašington hol* na koncert Fetsa Volera, „crnog Horovica“. Tamo je upoznala Ala Hendriksa, oniskog, zgodnog radnika livnice gvožđa punog maštarija daleko iznad sopstvenog položaja. Al je stvarno umeo da igra. On je bio stariji, iskusniji i imao je nešto novca za trošenje. Al je bio *zabavan*.

Kao i kod njegove buduće tinejdžerske neveste, Alovo poreklo bilo je raznoliko. Tata je rođen godinu dana po završetku Građanskog rata. Njegova mama Fani Hendriks, tek oslobođena robinja, nedavno se razvela od čoveka po imenu Džeferson Hendriks. Tata, nepomirljivi beli robovlasnik, nije hteo ništa da ima sa dečakom, mada se mama potrudila da on ponese sva njegova imena, Bertran Filander Ros.

Ros, kako je najviše voleo da ga zovu, imao je četrdeset šest godina kada je promenio prezime u Hendriks. On je nakratko bio policajac sa „posebnim“ dužnostima u Čikagu, ali se oženio, pa razveo, i prešao u industriju zabave, kao scenski radnik pozorišne vodvilj-družine koja je putovala po severozapadu, uz obalu Pacifika. Uskoro će se ponovo oženiti.

Zenora Mur zvana Nora bila je igračica i prava lepotica. Njena mama, takođe po imenu Fani, bila je polu-Čiroki, polu-Afrikanka. Njen tata Robert bio je oslobođeni rob iz Džordžije. Živeli su najbolje što su mogli u klimi Tenesija.

Nora je, međutim, imala veće snove. Išla je na turneje sa svojom sestrom Bel kao profesionalna igračica i upoznala Rosa uletevši u istu trupu glumaca, muzičara, komičara i igrača sa kojom je on radio. Kada je dotok novca presušio i trupa se

rasturila, oni su ostali nasukani u Sijetlu. Mogućnosti za pronalaženje scenskih poslova: nula.

Kako bi uštedeli podelivši troškove iznajmljivanja zajedničke sobe (nijedan beli vlasnik pansiona ne bi primio nevenčani crni par), oni su se uzeli. Kada je neko pomenuo da bi obojeni ljudi mogli lakše naći posao u Kanadi, na brzinu su se spakovali.

Na preporuku mušterije, Ros je dobio šljaku u Vankuveru. Radio je kao konobar u *Američkom klubu*.

Nora je šou-biznis zamenila karijerom domaćice i majke petoro dece. Dvoje je umrlo – najstariji, Leon, sa dvadeset godina, i najmlađi, Orvil, kada je bio tek dvomesečna beba. Ostali su Patriša Rouz, Frenk i Džejms Alan Ros, rođen 1919, koga su svi zvali Al.

Tri godine kasnije porodica je zvanično naturalizovana i postali su građani Kanade. Život se kotrljao dalje. Ros je bio aktivan u Afričkoj metodističkoj episkopalnoj crkvi, a postao je i prvi vratar novootvorenog golf kluba *Kvilčena* u Aveniji kralja Edvarda br. 33, u okviru nekadašnjih domorodačkih naselja na obodu Vankuvera.

Kada je glavi porodice iznenada pukla aorta, izazvavši naglo krvarenje i smrt, on je imao šezdeset devet godina. Porodica Hendriks takođe je pukla. Nora se zaledila. Deca su se razbežala. Usledile su godine Velike krize i čitav svet se okrenuo naopačke. Svaka pomisao na to da Al upiše fakultet umrla je sa njegovim ocem. Napustio je školovanje kako bi potražio posao, ali poslovi su bili bedni i bezvredni. Konobarisanje po noćnim piličarnicama.

Majka ga je ohrabrila da se posveti stepovanju. Nosio je posao igrača u krvi, govorila je ona. Njegov stariji brat Leon bio je kao gazela i pokazivao mu je sve dobre korake: step, čarlston, lindi hop, regtajm i fokstrot. Zahvaljujući tome, Al je dobio neke slabo plaćene tezge. Dodao je i nešto sopstvenih koraka. Pribavio je sebi agenta. Prešao je u klubove.

Novi moderan ples postao je „džiterbeg“, a Al je i u tome bio prilično dobar. Nora se smejala i rekla mu da je igrala isto tako

dvadeset godina ranije, samo što se ples zvao „teksas tomi“, iz crnačkog mjuzikla „*Darktown Follies*“ („Ludosti u getu“). Međutim, igranke su bile rasno podeljene (kako bi i belci imali nekakvu šansu), pa se Alu baš i nije posrećilo.

Kada mu je drugar Al Ford ispričao o nezvaničnim boks-mečevima za pare (dvadeset pet dolara po rundi u tri runde), Al Hendriks se umalo usrao. Nizak, ali jak i nabijen, uspeo je pričom da se ugura u takmičenje za Zlatnu rukavicu u Sijetlu, u dvorani *Kristal pul*. Prvi nastup imao je u velter kategoriji. Pobedio je, pa je onda ponovo pobedio. Izgubio je u finalu. Pa šta? Honorar će ga utešiti zbog poraza. Jedini problem bio je u tome što su ga navukli. Rekli su mu da samo profesionalce plaćaju, pa se odvukao do hotela *Mur* bez kinte i za šoljicu kafe. Kao vrhunac: bazen u hotelu bio je samo za belce.

Jebeš proseravanja ovih belih bednika.

Kada je Kanada objavila rat Nemačkoj, Al je pohitao u Viktoriju, računajući da će dobiti posao na železnici, ali predradnik rasista nije želeo da ga uzme kazavši da je „previše prokletu nizak“. Nova sranja. Al je spavao na podu kod prijatelja i zaradio poneki dolar glancajući cipele. Onda se uputio nazad u Sijetl, sa četrdeset dolara u džepu i kurcem u rukama.

Al je životario. Čistio je stanove. Dobio je posao da pere sudove u kafani u crnom getu u Ulici Pajk. Još uvek je igrao „džiterbeg“ sa damama, u svom modernom širokom odelu na prugice. Pokazivao im je pokrete, dodir kukovima, prebacivanje preko kuka i preko leđa. Ali te ženske iz Sijetla bile su *krupne*. Al je mogao da obrne debeljuškaste ili čak probaci visoke između svojih nogu. Ipak, jedine cure koje su mu se činile taman za njega bile su belkinje, a to je predstavljalo opasnost za crnog momka kao što je on.

Kada je upoznao šesnaestogodišnju Lusil Džeter, Al je radio u livnici. Nije mogao da veruje svojoj sreći. Ženska je bila niža od njega. I zaista je dobro igrala. Zaista je održavala korak. Zaista je i Alu mogla da pokaže poneki štos.

Kakav par, bejbi.

POGLAVLJE TRI

Čaz i Ketī

Subota, 24. septembar 1966. Džimi je još uvek bio na njujorškom vremenu kada je avion sleteo u London (9.30 pre podne lokalno, za Džimija pola pet ujutru). U avionu je bilo toliko hrane (file minjon, jastog) i toliko pića (šampanjac, vrhunski škotski viski i brendi) da se Džimi iscrpao. Nenaviknut na duga putovanja i probuđen u četiri sata ujutru, pošto je pre toga uspeo da odrema samo dva sata, Džimi je predstavljao mešavinu lošeg zadaha, hladnog znoja i krvavih očiju nespremnih za ono što se sprema.

Pošto su putovali prvom klasom, on, Čaz i njihov tehničar Teri Makvej (pozajmljen od *Animalsa*) prvi su izašli iz aviona i prvi se našli na carini. Džimi se smeškao, ali je bio vrlo zabrinut. Nelagodnost je narušavala njegovu pojavu i zbog toga se osećao trapavo. Obeležen svojim crnilom, osetio je da to napadno *američko* crnilo radi protiv njega.

Teri je nosio kofer sa Džimijevom gitarom. Džimi nije imao radnu dozvolu. Priča koju je Čaz smislio: Džimi je profesionalni pesmotvorac, došao da pokupi novac od autorskih prava. Službenicima na carini nije se dopala ova priča. Znali su da je sumnjiva, ali krupni belac u odelu delovao je kao neko ko

zna šta priča (oni su čuli za *Animalse*), pa su propustili crnju nepouzdanog izgleda sa sedmodnevnom vizom bez mogućnosti zapošljavanja.

Džimi, njegov sasvim novi pasoš i njegove farmerke i njegova frizura u stilu Boba Dilana. Sve ostalo što je posedovao nalazilo se u koferu za gitaru: pozajmljeni stratokaster, jedna preobuka, teglica antibakterijske kreme za lice (te jebene bubuljice, čoveče) i ružičaste papilotne za kosu.

Sa druge strane graničnog prelaza Džimi je usplahiren, oduševljen, kao vatromet pred pucanje. Čaz, koji je čitavim putem u avionu kovao planove, odlazi do telefonske govornice i počinje igru sa novčićima. On zove kancelariju grupe *Animals* i razgovara sa Triksi Saliven, ličnom asistentkinjom Majka Džefrija. Triksi je potpuno upoznata sa Čazovom namerom da napusti *Animalse* i krene, sa Majkom, u menadžerski posao. Njoj se dopada Čaz, prepoznaje kakav je on: poštenjačina, talentovan muzičar, srdačan u društvu. Međutim, ona zna kako on nije ništa bez Majka. Majk je, kaže Triksi, „neko vrlo poseban... zajeban lik i prokletu pametan“.

Čazov naredni telefonski poziv upućen je njegovoj devojci, Švedanki Lote. Čaz i Lote imaju rezervisane sobe u hotelu *Hajd park tauers* u Bejsvoteru. Jedna je za Džimija. Čaz joj kaže da će oni doći kasnije popodne pošto on i Džimi svrate na neka mesta. Kaže joj da se spremi. Večeras idu u klub *Skoč ov Sent Džejms*.

Skoč (ušuškan među kaldrmisanim ulicama oko Trga Sent Džejms, nedaleko od Parlamenta) jedno je od nekoliko noćnih žarišta razigranog Londona, koja pružaju ugostiteljske usluge novoj pop aristokratiji, zajedno sa mestima kao *Ad Lib* na Lester skveru ili *Blejzis i Kromvelijen* u Kensingtonu. Pripita mladež plave krvi, otmeni gangsteri, napadni fotografi sa noćnim naočarima za sunce, modne kraljice ravnih grudi i pilulama naključane starlete. To je ona vrsta posleponoćnog šampanjskog geta gde bi se mogli pojaviti Pol Makartni i Mik

Džeger, okruženi posvećenicima pop života kao što su Robert Frejžer, Dejvid Bejli, Staš i Piter Maks, ili besprekorno odevene boginje kao Twigi, Merijen Fejtful, Džuli Kristi i Žaklin Bize.*

Čaz kaže Lote da pozove ljude u *Skoču*, obavesti ih da dolaze te večeri i ostave im dva stola. *Skoč* je najverovatnije odredište za subotu uveče u Londonu u tom trenutku, veliki izlog za pokazivanje Džimija iako on još uvek ne može legalno javno da zasniva.

Naredni poziv je starom pajtosu Zut Maniju.

Zut je pevač i orguljaš sopstvenog sastava *Big rol benda*, koji je upravo imao omanji hit sa pesmom „*Big Time Operator*“. On toga još uvek nije svestan, ali Džimijev budući uticaj preobraziće Zutov bend od prosečnih ritam i bluz izvođača (stepenicu iznad pristojnog, uštogljenog dečaka Džordžija Fejma, a stepenicu niže u odnosu na divljeg Brajana Ogera) u kratkovečnu psihodeličnu grupu, po svim propisima „leta ljubavi“, *Dantalijans čeriot* (*Dantalian's Chariot* – po mitskom vojvodi pakla koji predvodi trideset šest demonskih legija).

Zut ima finu gajbu u Fulamu, od aerodroma udaljenu kratku vožnju taksijem. Čaz je smislio da Džimija najpre odvede tamo, da dune, popije čaj, malo zableji sa likovima sličnim sebi pre nego što bude zvanično predstavljen ljudima u *Skoču*. Druga mogućnost je da odvede Džimija pravo u hotel. Usamljena soba sa jednim prozorom, bez društva, bez atmosfere, bez duvke.

Zutova gajba je kao glavna železnička stanica za sve frikove i muzikante u prolazu kroz zapadni London. Kada se Čaz pojavio oko jedanaest sa Džimijem, Zut je baš opušten. Džimi spazi opremu *Big rol benda* naslaganu u predsoblju i kapira da

* Robert Fraser – londonski galerista; David Baily – fotograf, navodno inspiracija Antonionijevog filma „*Blow Up*“; Stash Klossowski de Rola – sin umetnika Baltusa; Peter Marx – glumac; Twiggy – prvi svetski supermodel; Mariannne Faithfull – devojka Mika Džegera, kasnije glumica i pevačica; Julie Christie, Jacqueline Bisset – filmske zvezde. (Prim. prev.)

je na pravom mestu. Ovaj Čaz zna znanje. Džimi smernog lica pita Zuta da li može da zasniva njegov beli telekaster, a Zut mu odobravajuće klimne glavom kroz venac dobrog dima.

Džimijevim licem preleteo je širok osmeh.

Zut ga sluša pažljivo. Pokušava da ukapira. On čuje bluz, soul, gospel. On čuje crno i belo, čuje čistu blistavu svetlost. Zvončići. Poljupci. Ujedi. Smeh. On baci pogled na svoju suprugu Roni i primeti da je vidno napaljena. Vrišti u sebi. Ovlažila je.

Džimijev pogled je stidljiv, ali on zabacuje međunožje i telekaster u njegovim rukama počinje da plače.

Roni ne može da veruje. Ona trči na sprat u stan svoje prijateljice Ketī.

Mnogo godina kasnije, u sasvim drugom životu, Ketī Ečingem mi je preko telefona ispričala da joj je Roni doviknula: „Ketī! Brzo silazi dole! Čaz je doveo nekog tipa iz Amerike koji izgleda kao divljak sa Bornea!“

Ketī je ležala u krevetu i pušila. Nije joj se žurilo. Ona je čula buku, ali prethodne noći je došla kući u ko zna koje vreme. Zut i Roni su redovno dovodili mnoge moguće divljake. Ketī ima dvadeset godina, vrlo je moderna i veoma lepa. Krupne smeđe oči, tamna ravna kosa. Ketī radi kao frizerka. Međutim, kada izađe uveče sa Roni, ona je ponekad disk-džokej u *Kromvelijenu* ili *Skoču*.

Ketī i medena plavuša Roni su odličan spoj. Ketī je seksi, slobodna, prava riba razigranog Londona, a Roni je topla boginja majka, nedodirljiva Zutova žena. Njih dve su u centru pažnje gde god da se pojave. Roni je zaštitnica. Darbiširskoj curi Ketī zaštita nije neophodna. Ona je već bila sa Brajanom Džounsom, Kitom Munom, takvom ekipom. Ketī je sada velika devojkica sa cigaretama umrljanim karminom i hašišom.

Ketī odugovlači sa silaskom i tada je već prekasno. Čaz i Džimi odlaze. Nije važno. Dogovaraju se da se vide uveče u *Skoču*.

Džimi želi da vidi i Lindu Kit. Linda je glavni razlog što je Džimi uspeo da stigne ovako daleko. Džimi želi da vidi sve što treba videti. Ipak, Linda je još uvek Kitova riba, pa iako je potpuno odlepila što je Džimi najzad u Londonu, a sve njenom zaslugom, ona kaže da će se naći tek kasnije u *Skoču*.

Kada se pojavio te večeri sa Čazom i Lote, predstavljen je kao ćutljivi, stidljivi Džimi. Sve dok nije dobio priliku za malu demonstraciju na bini posle koje su svi popadali, u fazonu: „Šta je ovo?“

Ovo nije Džimi u ulozi „Divljaka sa Bornea“, već ozbiljan muzičar koji uručuje svoje akreditivne. Mladi crni američki bluzer, kapirate? Slušajte kako nailazi voz. Bez predstave, samo svirka. Orkan u zatvorenom prostoru. Modovi u elegantnim odelima i musavi post-bit polaznici umetničkih škola ne mogu da veruju onome što čuju. Lepušaste ribe u mini-suknjama zabacuju kose, sve ustreptale kao da bi bilo gotivno voleti ovog crnog, inostranog baticu.

Pre Džimija, ovamo su dolazili bezopasni obojeni likovi iz SAD i svirali prosti akustični bluz. Big Bil Brunzi je već bio zašao u pedesete, pa je smatran antikvitatom. Dolazili su i opasnici zlokobnog električnog bluza, kao Madi Voters, ne mnogo mlađi od Big Bila, ali beskrajno strašniji. Šašavi matorci koji su se dopadali momcima, ali su ih devojke gledale s visine.

Sada se pojavio Džimi Džejms, mlad, lep i sladak, mrmljajući nežne reči u mikrofona. Razmahivao je gitarom kao čarobnim štapićem, kao Pan što svira svoju frulu sa ivice prozora kada padne mrak i svet duboko utone u snove.

Linda Kit je posmatrala ovo sedeći za stolom, uz mešavinu ushićenja i straha. Bila je u pravu: Džimi je zaista buduća zvezda. Ali tek sada joj je sinulo šta će se potom dogoditi, pa nije bila sasvim sigurna šta oseća. Džimi je bio Lindino veliko otkriće, Lindin posebni prijatelj. Sada će Džimi pripadati svima ostalima. Ko je uopšte ta Linda?

Kada je Ketí stigla (namirisana kosa, suknjica do dupeta, ludačka energija) ponovo je zakasnila. Džimi je već završio svoj mali nastup. Čaz je mahnuo njoj, Roni i Zutu da se pridruže društvu za stolom. Povukao je stolicu i postavio Ketí odmah pored Džimija.

Džimi je zadovoljan. Pokazuje Ketí da mu priđe bliže, a onda joj šapuće u uvo: „Mislim da si prelepa.“ Poljubi je u uvo i smeši se. Onda priča neke druge stvari. Stvari kakve momci pričaju devojkaма razrogačenih očiju.

Roni prati šta se dešava. Srećna je zbog svoje drugarice, ki-koće se. Ovo je sada već prokleta previše za Lindu, koja odlepi. Prosipa svoje piće na Roni. Tanjiri počinju da lete. Stolovi se prevrću. Džimi uhvati Ketí za ruku i oni beže. Čaz im dovikne da uzmu taksí i da se nađu kasnije u hotelu. Ketí i Džimi se smeju, istrčavaju na ulicu držeći se za ruke.

Opet u baru hotela, Džimi obrađuje Ketí. Stidljiv je, sladak, ućtiv, pažljiv i Amerikanac i zabavan. Čaz kaže da će on biti zvezda. Džimi se skromno buni, a Ketí pokušava da se pravi 'ladna.

Ujutru, opuštanje, u krevetu sa Ketí koja ga drži za ruke i gleda ožiljke na njegovim zglobovima. Džimi se skoro usrao kada su se vrata naglo otvorila i Linda Kit upala u sobu.

„Hej, mala...“

Linda ga ne sluša. Zgrabila je stratokaster koji mu je dala i ponovo istrčava iz sobe.

„Kretenu!“

Džimi kaže Ketí da je sve u redu. To je riba Kita Ričardsa. Prolupala ludača, zaboravi je. Ketí nema ništa protiv... za sada. Sve je ovo možda samo pustolovina za jednu noć... možda i nešto više, Ketí to još ne zna, ali poradiće na tome.

Džimi je potpuno oduševljen što je otvoreno bio sa belom ribom. Kod kuće bi zbog ovoga u nekim državama još uvek mogao biti linčovan. U većini država međurasni brakovi još uvek su smatrani zločinom. Učesnici belackih protestnih marševa mržnje i dalje su se pojavljivali sa svojim transparentima

„Mešanje rasa je komunizam“, kada god je to potrebno za televizijske vesti.

Čak ni drugar Frenka Sinatre Semi Dejvis Džunior, najveći „počasni belac“ u industriji zabave, nije se provukao sa muvanjem bele ženske. Posle venčanja sa vrelom švedskom filmskom kraljicom Mej Brit 1960. godine, grupe belih mrzitelja okruživale su dvorane u kojima je nastupao i mahale natpisima: IDI KUĆI, CRNČUGO.

Lavina pisama ispunjenih mržnjom sručila se na njih sa svih strana. Pretnje smrću pred koncerte u Rinu, San Francisku, Čikagu... Ispred kluba *Lotus* u Vašingtonu Američka nacistička partija postavila je svoje straže, a Semi je uznemireno izvlačio svoje stakleno oko.

Usledile su i javne i lične kritike od američkih crnaca. Optuživali su ga da je postao Čiča Toma,* a novinski naslovi postavljali su pitanje: „Da li se Semi stidi što je crnac?“

Prestravljeni Semi je unajmio celodnevno naoružano obezbeđenje. On i Mej su prestali da izlaze. A kada bi izašli, Semi je nosio revolver ili štap sa skrivenim nožem u dršci.

Čoveče, Semi je bio *čuveni* crni umetnik. Kakve šanse bio imao siromašni, bezvredni mešanac kao što je Džimi? Ipak, Džimi je kresnuo mnogo belih riba i ranije. Ali to je uvek bilo strogo skriveno. Ovaj fazon sa Ketii, sa Lindom, sa ovim belim engleskim ribama, čoveče, to je nešto potpuno drugačije. Skoro, znaš... *slobodno*.

* Naslovni lik knjige „Čiča Tomina koliba“ predstavlja, po mnogima, literarnu prekretnicu u humanom oslikavanju američkih crnih robova. Sa druge strane, s vremenom je postao simbol za ulizicu crne puti. (Prim. prev.)

POGLAVLJE ČETIRI

Mali Frenk

Majk je bio jedan od onih tipova za koje nikada ne znaš čemu da veruješ. Vojnik, špijun, vlasnik kluba i zaljubljenik u džez. Lovator, pritajeni gangster, bivši plaćeni ubica. Čovek u odelu sa kravatom i zatamnjenim naočarima za vid koji je malo govorio, a mnogo radio. Nije to bio čovek kome biste obavezno verovali, ali biste mu obavezno bili odani. Čovek sa vezama i iznad i ispod zemlje. Sa poverljivim telefonskim brojevima i prijateljima na skrivenim mestima. Usluge. Južnjak koji posluje na severu. Englez koji tečno govori ruski jezik. Moćna pojava, vešti prsti.

Svi su voleli Majka. Svi su ga mrzeli. Majku je bilo svejedno. Majku je glava bila čvrsto na ramenima. Majk je kapirao stvari. Sto šezdeset sedam centimetara, sa istanjenom kosom očešljanom na stranu i grobljanskim osmehom, Majk je bio ona vrsta niskog, čvrstog čoveka koji svojim prisustvom ispuni prostoriju ako tako nameri. Uvek je nosio odela i mašne, dok nije, zbog Džimija, unapredio svoj fazon i krenuo na prve „kisele“ odi-seje. Majk je postao moderan. Šarene košulje. Široke kravate. Trava. Pilule. DOM šampon. Zamenio je otmene lutkice za hipi ribe posvećene slobodnoj ljubavi. Moderni brkovi. Još uvek je

zadržao kaput od kamilje kože za hladne noći, ali je njegova tamna kosa sada dodirivala okovratnik.

Majk je *kapirao*. Međutim, bio je dobar u prikrivanju trago-va. Odašiljalac izvrnutih raspoloženja. Prodavac istine iz druge ruke. Profesionalni lopov. Sve što je naučio u „Cirkusu“* kao ovlašćeni duh agencije MI6, nevidljivi cinkaroš CIA, sa nepoznatim posuđenim lažnim imenima.

Majk bi ti svoju priču izlagao kao da i nije naročito zanimljiva. Onda bi u nju ubacio bombu, kao veliki kamen u jezero, i gledao cunami. Gledao je kako se menja izraz tvog lica. Kako se pitaš: „Šta ako...?“

Rođen je kao Frenk Majkl Džefri 13. marta 1933. „Dete ponedjeljka, poštena lica“. ** Klizava Riba u horoskopu. U bolnici *Sent Džajls* u Pekamu, na južnoj obali reke. Bio je jedina Frenka Starijeg i Alis, običnih poštanskih radnika u odeljenju sortiranja Pekamske pošte. Stare spojene zgrade. Hladne slavine. Dugi redovi za pranje rublja. Bučne komšije. Veliki Frenk, mali Frenk, to je bilo isuviše zbunjujuće, pa je mali Frenk postao Majk.

U vreme kada se rat stvarno zahuktao, porodica je pobjegla u Ketford, udaljenije londonsko predgrađe, čije ime je poticalo još iz vremena drevnog „lova na veštice“ kada su sve crne mačke uz mjaukanje bacane u reku. Mladi Majk je prolazio pored koncertne dvorane sa fasadom u gotičkom stilu i pitao se šta se sve nekada dešavalo unutar te građevine. Više je voleo bioskop preko puta. Predstave subotom uveče sa žestokim momcima... „Treći čovek“, „Približan položaj“, „Belo usijanje“...

Mogao je da bude i bolji u školi, ali dok je trajao rat, koga je bilo briga? Bio je sportski tip i voleo grube dečачke igre. Izdržao je u školi, dosađujući se, dok nije napunio šesnaest

* *Circus* – nadimak sedišta organizacije MI6 u romanima Džona le Karea, po fiktivnoj adresi na Kembridž sircasu, tj. kružnom toku. (Prim. prev.)

** Početak engleske narodne dečje pesme. (Prim. prev.)

godina. Hteo je da udovolji mami i tati koji su ga terali da nađe „dobar posao“, nešto gospodski. Oglas u lokalnim novinama odveo ga je do nameštenja beležnika kompanije *Mobajl oil* u Bišopsgejtu. Obavljao je svakodnevni dvočasovni obilazak njihovih pumpi, ukrug, autobuskom linijom 47. Ali dobio je zgodan sako i kravatu, a ruke je prljao samo ako mu procuri jeftino nalivepero.

London je u to vreme bio smetlište. Hitlerove bombe su ga pošteno sjebale. Vozeći se svakodnevno na gornjem spratu autobusa, Majk je s visine gledao na ruševine, pratio postepene popravke i znao da je imao sreće. Frenk i Alis ravnopravno su delili sledovanja mesa i šećera, ali Majk je uvek dobijao dodatnu krišku „narodnog hleba“.

On je osetio olakšanje kada je 1951. bio pozvan da odsluži obavezne dve godine vojnog roka. Pisao je kući svake nedelje. Dobio je priliku da putuje u inostranstvo. Upoznao je strance sa čudnim naglascima. Izgubio je nevinost. Učio je stvari koje ni njegovi roditelji nisu znali.

Počeo je kao redov 17. brigade za obuku Kraljevske artiljerije, garnizona u Vulviču. Posle samo dva meseca prebačen je u Obrazovne jedinice kraljevske vojske, sa činom desetara u bazi puka. Još dva meseca kasnije on je postao instruktor u Vojnoj školi u Herogejtu.

Bistri momčić iz južnog Londona napredovao je brzim koracima. Međutim, Britanija se našla u nevolji kada su Egipćani napali skladišta vojske u Ismailiji. Mladi britanski vojnik izboden je nožem, a dva Egipćanina su ubijena. Egipatski dobrovoljci pohitali su da se pridruže Oslobođilačkim jedinicama, a organizacija Muslimanske braće u Ismailiji proglasila je sveti rat protiv Britanaca. Bilo je još britanskih žrtava, a skoro sve su bili regruti. Nešto se moralo učiniti.

Posle samo nekoliko meseci službe Majk se našao među šezdeset hiljada vojnika odaslatih da brane Suecki kanal. Zatekao se u Fajidu, gde je postao aktivan pripadnik Britanskih trupa u

Egiptu, kopnenih snaga za Srednji istok. Samo nekoliko nedelja kasnije pripojen je 73. brigadi teške protivavionske artiljerije Kraljevske vojske.

Bio je to početak kraja kontrole Zapada nad Sueckim kanalom i početak trogodišnjeg vanrednog stanja na Suecu, „zaboravljenog rata u kome je učestvovala zaboravljena armija“, kako će ga istoričari kasnije opisivati. Učili su ih da ne veruju nikome, da na Egipćane gledaju s visine, da se čuvaju nevidljivih snajperista i dobro maskiranih ubica iz blizine, ali mali broj na brzinu regrutovanih i nedovoljno obučanih pripadnika Britanskih trupa zaista je razumeo u kakvoj se opasnosti nalaze.

Međutim, Majk je, sa očima na leđima i mudrom glavom na širokim remenima, procvetao. Sprijateljio se sa Nobijem, Džekom, Džordijem, Tefijem, Tičom, Mekom i Glenom. Upoznao se sa nekim od devojaka iz Ženskog korpusa na odsustvu, na lidu Old Vik kraj Velikog gorkog jezera. Skačući sa dugačkog nasipa koji se prostirao u dubinu jezera, Majk je naučio da roni. Onda, šetnja do plaže na neku klop u pivo ili dva. Izležavanje na suncu i opuštanje u hladu pod verandom. Slikanje pored dvokrakog stabla palme na ivici jezera.

Ipak, Majk je najčešće radio, smišljao planove i tražio priliku da „zaradi koju kintu viška“. Kada je otkrio da se u Kairu, zabranjenom za britanske vojnike, može kupiti štampa iz Britanije sa svega nekoliko dana zakašnjenja, on je organizovao da mu se vojnim vozilima dopreme iz Kaira novine, koje je onda po višoj ceni prodavao u kasarni svojim kolegama regrutima, gladnim vesti. Kada je jedan viši oficir provalio šemu, Majk je izbegao disciplinske mere brzo smislivši da i njega uključi u posao. Bio je to prvi od mnogih poslovnih dogovora uz zaoblazanje propisa koje će Majk napraviti narednih godina.

U martu 1953. ponovo je poslat na položaj pošto je prethodno prošao provere za obaveštajni rad od strane Ministarstva odbrane i Skotland jarda. Dva meseca kasnije Majk je napustio

Egipat i vratio se u London, gde se njegov vojni rok zvanično završio u junu 1953.

Već sledećeg dana po otpuštanju, Majk se ponovo prijavio i nastavio službu sa činom vodnika u Obrazovnom korpusu kopnene vojske. Odmah je počeo da pohađa bezbednosni kurs u okviru baze Obaveštajne službe u kasarni *Maresfield* nedaleko od Aksfilda u Saseksu, gde je označen kao „C“ (šifra za Tajnu obaveštajnu službu, sada poznatu kao MI6). Zvanično prekomandovan u Obaveštajni korpus, on je u septembru 1953. otišao u Trst kao deo Drugog odeljenja obaveštajne službe u Trstu. Bili su deo tamošnje vojne jedinice od 5.000 ljudi, britanskog dela savezničkih snaga u Trstu.

Ovde je počeo ozbiljan posao. Trst je predstavljao strateški važnu luku u Jadranskom moru, nedaleko od istočne granice Italije, jugoistočne granice Austrije i zapadne granice komunističkog bloka, tada još uvek u Jugoslaviji. Trst je vekovima bio jedan od stubova austrijske Habzburške monarhije, ali je vraćen pod vlast Italije posle Prvog svetskog rata i ostao u kontroli Musolinijevih fašista tokom Drugog svetskog rata. Međutim, posle 1945. godine grad je pripadao komunističkoj Jugoslaviji pod maršalom Titom.

U vreme kada se Majk prijavio na dužnost, Trst je proglašen za slobodnu nezavisnu oblast i podeljen je u dve zone: Savezničku zonu, na severu, pod okupacijom udruženih britanskih i američkih snaga, i zonu pod vlašću Jugoslavije, na jugu. Kancelarija Obaveštajne službe u Trstu bila je jedno od najprometnijih žarišta u čitavom svetu. Majk je imao dvadeset godina, ali više nije bio regrut rumenog lica od pre dve godine, već dobro obučeni obaveštajac usred oblasti gde se komunistički agenti i agitatori muvaju sa savezničkim špijunima, prelazeći u komunističku zonu i iz nje.

Majkov glavni posao bio je provera obilja mogućih prebega iz Zone B. Potencijalni dostavljači morali su biti podvrgnuti strogim ispitivanjima, a njihove informacije pravilno

procenjene. Odvojene prostorije. Vrata zaključana spolja. Ispitivanja na terenu. Pretnje. Prebijanja. Nadmudrivanja. Ne pitaš za dozvolu. Samo radiš svoj prokleti posao.

Majk je takođe bio aktivan pripadnik „Kineske praonice“, što je bilo šifrovano ime za nezvaničnu bazu obaveštajne službe SIS u Trstu. Majk nikada nije zvanično bio agent obaveštajne službe. Niko nikada nije *zvanično* bio agent obaveštajne službe, ili MI6, kako će kasnije biti poznata organizacija. On je jednostavno „odlazio na zadatke“, pomažući da se pronađu i uhvate špijuni i ostvari veza sa italijanskom obaveštajnom službom. Sitnice. Onda je nezvanično obavljao važne stvari.

Poput priče koju je ispričao svojoj devojci Dženi Klark, pošto je napustio armiju, kako je jednom prilikom učestvovao u tajnoj operaciji krijumčarenja vrlo vredne komunističke mete iz Jugoslavije u deo Trsta pod savezničkom kontrolom. Ispričao joj je da je tokom akcije bio primoran da ubije jugoslovenskog stražara. Bila je to klasična situacija „ili on mene ili ja njega“, ali Majk je žalio zbog toga. Sačuvao je fotografiju stražareve porodice koju je uzeo s njegovog krvavog tela, pošto mu je pretresao džepove tražeći novac i dragocenosti.

Majk nikada nije propuštao priliku i nije dozvoljavao da ga ponesu osećanja, koliko god uznemiravajuća, i pokvare mu ukus uspeha.

Čim je proglašeno da će Zona A biti vraćena Italijanima, početkom oktobra 1954, a da se britanske i američke snage odmah povlače iz Trsta, Majk se našao u prvom avionu za povratak kući. Međutim, dok je Obaveštajna kancelarija u Trstu konačno zatvarana u novembru, Majk se već nalazio duboko na tromesečnoj obuci u okviru Združene armijske škole jezika u Bodminu u Kornvolu. Njegova specijalnost: učenje ruskog jezika. Čim je okončao obuku u februaru 1955, Majk se vratio u centar Obaveštajne službe, odakle su ga rasporedili u Severnu komandu Terenskog bezbednosnog odeljenja, gde je služio sa činom aktivnog vodnika.

Zadatak FSS-a bio je razvrstavanje poverljivih informacija skupljenih iz različitih izvora, a naročito od Tajne obaveštajne službe. Bavili su se neprijateljskim obaveštajcima, javnim i prikrivenim simpatizerima, dokazanim i skrivenim saradnicima, tajnim hapšenjima i ispitivanjima na najvišem nivou. Tajne operacije. Otmice. Pogubljenja. Izmišljena Bondova „dozvola za ubistvo“ u stvarnosti se u okviru Tajne službe prepoznaje kao „nadređeno kršenje zakona“.

Majk je proveo više od godinu dana prljajući ruke i gradeći zavidan sopstveni tajni dosije. U vreme kada je zvanično napustio Terensko obezbeđenje u maju 1956, on je proveo u uniformi (i bez nje) više od pet godina. Automatski prebačen u Odeljenje B rezervnog sastava kopnene vojske, on je redovno pohađao obuku radi obnavljanja nečega što se zvalo „životna potvrda“.

Kao i svi bivši pripadnici obaveštajne službe, Majk nikada o tome nije govorio pred porodicom. Međutim, u društvu, Majk je umeo da bude živahan pripovedač, alkoholom razvezanog jezika, posleponoćni veseljak koji se otvoreno razmeće svojim tajnim vojnim podvizima. Većina mu je verovala. Neki nisu. Ali niko nije dovodio u pitanje njegovu sumnjivu prošlost.

Godinama kasnije, kao menadžer grupe *Animals*, Majk je pevaču Eriku Bardonu, tada gostu u njegovoj kući u Palma de Majorki, priredio izuzetan prizor. Nekoliko ratnih brodova Sedme flote SAD pristalo je u luku na ostrvu, pa su američki vojnici ispunili gradske barove i klubove (Majk je bio vlasnik mnogih).

Razlog za ovu akciju, objašnjavao je Majk, ležao je u tome što američka mornarica pokušava da povрати hidrogensku bombu, izgubljenu u blizini obale Španije kada su se dva njhova aviona sudarila u vazduhu i srušila u more. Kako Majk zna takve stvari? Majk jednostavno zna, rekao je ispuštajući kolutove dima cigare. Aha.

Kako bi slikovito dokazao svoju tvrdnju, Majk je uskočio u ronilačko odelo sa bocama za kiseonik i disaljkom, otplovao do prostora gde je bila usidrena američka flota i postavio